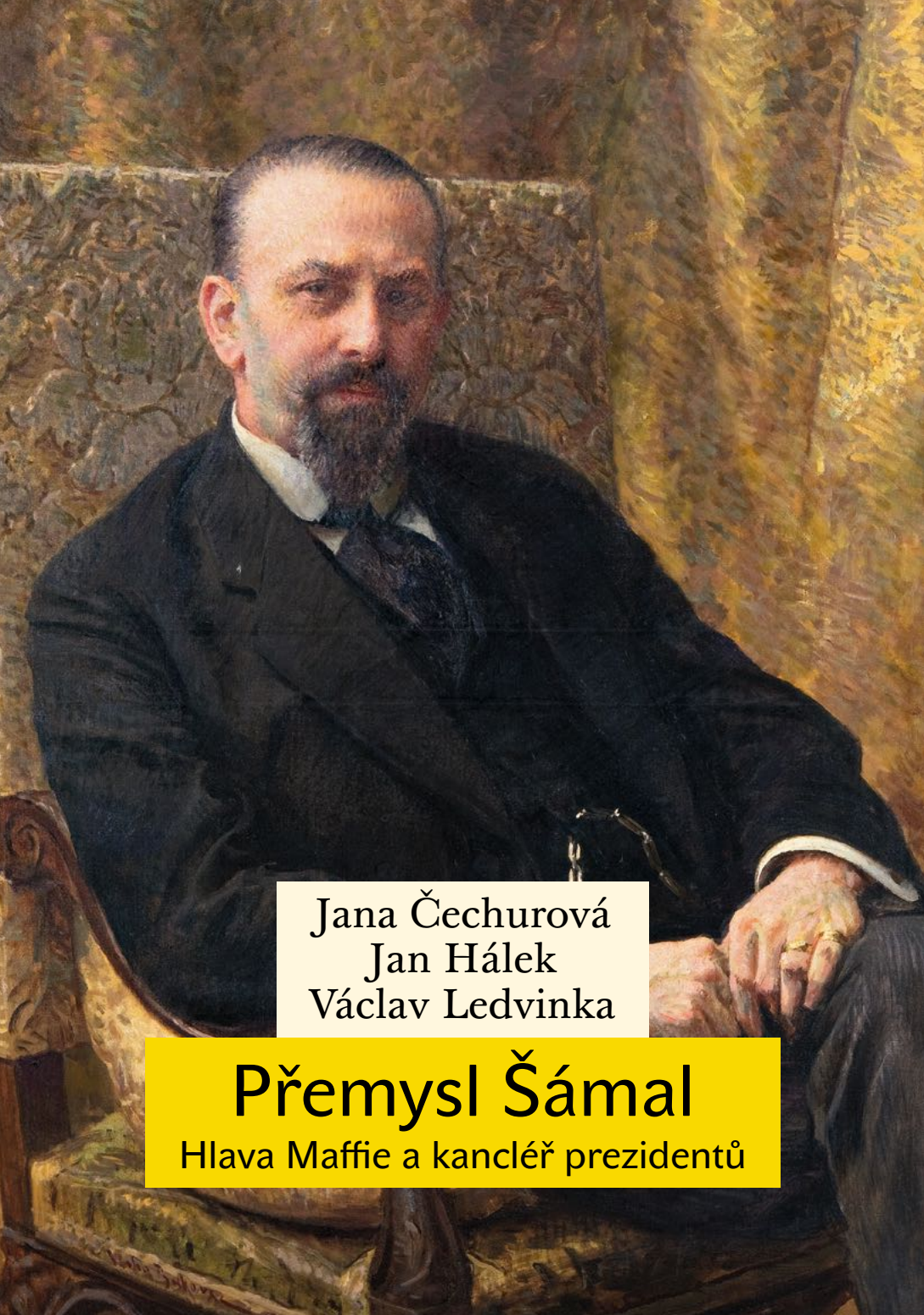

A detailed oil painting of a man with a full, dark beard and mustache, wearing a dark suit and a white shirt with a dark tie. He is seated in an ornate, dark wooden chair. The background is a textured, mottled brown and gold. The man's hands are resting on his lap, and he is wearing a ring on his left ring finger.

Jana Čechurová
Jan Hálek
Václav Ledvinka

Přemysl Šámal

Hlava Maffie a kancléř prezidentů

Přemysl Šámal
Hlava Maffie a kancléř prezidentů

Jana Čechurová
Jan Hálek
Václav Ledvinka

Recenzovali:

prof. PhDr. Robert Kvaček, CSc.

prof. PhDr. Jaroslav Pánek, DrSc.

Vydala Univerzita Karlova
Nakladatelství Karolinum
Praha 2025
Redakce Václav Hozman
Grafická úprava Zdeněk Ziegler
Obálka a sazba DTP Nakladatelství Karolinum
Vydání první

© Univerzita Karlova, 2025

© Jana Čechurová – Jan Hálek – Václav Ledvinka, 2025

Afterword © Václav Pavlíček, 2025

Cover photo © Galerie hlavního města Prahy, 2025

Na obálce: Vlaho Bukovac, Podobizna starosty JUDr. Přemysla Šámala, 1921,
olej, plátno (106,8 × 82,6 cm). Galerie hlavního města Prahy, inv. č. M 1558.

ISBN 978-80-246-5998-5

ISBN 978-80-246-6005-9 (pdf)

Univerzita Karlova
Nakladatelství Karolinum

www.karolinum.cz
ebooks@karolinum.cz

OBSAH

Úvod	9
Prostředí, rodové kořeny a příbuzenské vztahy	13
Praha na přelomu 19. a 20. století	13
Rodina, dětství, studium a příbuzenské vztahy	14
Ve veřejném a politickém životě Prahy do roku 1914	22
Vstup do veřejného života	22
Realista ve službách Ústřední matice školské	27
Období první světové války – Maffie	36
Od loajality k odboji	36
Masarykova zahraniční akce a její domácí zázemí – zrod a činnost Maffie	39
Mezi legální politikou a konspirací – Šámal, Maffie a osobnosti české politiky	48
Přemysl Šámal a vznik Československé republiky	67
Maffie a Národní výbor v roce 1918	67
Mezi Prahou a Ženevou	69
Ustavení orgánů nové republiky – Šámalovo dilema	74
V čele hlavního města Prahy	82
Předseda správního sboru a správní rady metropole	82
Republika a její metropole – poválečná krize a hledání nové cesty	87
Úsilí o vytvoření Velké Prahy	93
Reprezentace státní metropole	98
Na dvou židlích – ve službách hlavního města a TGM	105

Kancléřem prezidentů republiky	109
Kancléř prezidenta republiky a politická role „Hradu“	109
Organizace a činnost prezidentské kanceláře	122
Šámal jako spolupracovník T. G. Masaryka a Edvarda Beneše ...	130
V roli správce odkazu „Maffie“ – Šámalova úřední, poloúřední a neúřední činnost	144

Šámalův společenský a rodinný život	
ve 20. a 30. letech 20. století	152
Rodinné a příbuzenské vztahy	152
Šámalovo druhé manželství	161
Přátelé, spolustraníci, spojenci	169
Svobodní zednáři	171
Lesy, lov a rybaření	174

Účast v protinacistickém odboji a konec života	181
V čele Politického ústředí	181
V rukou nacistické justice	191
Poslední týdny a dny	195

Osudy Šámalovy rodiny	197
Rodina v odboji	197
Šámalova pozůstalost	201
Jaroslav Cebe a Jaromír Šámal – odbojáři a osudy jejich rodin	203
Hledání ztracených dětí	206
Poválečné komplikace a nové životní cesty	212

Epilog	221
--------------	-----

Doslov

Přemysl Šámal a kontinuita české státnosti (Václav Pavlíček)	230
---	-----

Přílohy	241
Edice dokumentů	242

Schéma rozrodu a rodových vztahů	
Šámalovy rodiny	291
Seznam pramenů a literatury	295
Seznam dokumentů zařazených v oddílu	
Edice dokumentů	305
Seznam vyobrazení	307
Summary	310
Jmenný rejstřík	317

ÚVOD

Přestože do dnešních dnů byla o dějinách meziválečného Československa napsána téměř nepřeberná řada knižních titulů, nacházíme v tomto období stále řadu osobností, jejichž význam výrazně přesahoval pozornost, která jim dosud byla věnována, a to nejen ze strany historiků. Do této skupiny bez jakýchkoliv pochybností náleží pražský advokát Přemysl Šámal – muž, který byl před rokem 1914 neodmyslitelně spjatý s hájením českého menšinového školství a s činností Ústřední matice školské, v době první světové války stál v čele českého domácího protirakouského odboje označovaného později jako Maffie, na přelomu let 1918 a 1919 řídil hlavní město právě vzniklé Československé republiky a odtud zamířil na Pražský hrad jako kancléř prezidenta Tomáše Garrigua Masaryka a jeho nástupce Edvarda Beneše. Okupace Československa a vytvoření Protektorátu Čechy a Morava přivedly Šámala zpět do řad českého odboje. Následovalo jeho zatčení a několikaměsíční věznění doprovázené řadou výslechů, z něhož jej vysvobodila smrt v berlínském vězení. Nacistická persekuce neminula ani další členy Šámalovy rodiny.

Na rozdíl od převážné většiny českých politických představitelů angažujících se na straně protirakouské rezistence nepokládal Šámal za vhodné publikovat své vlastní vzpomínky na toto období. Svědectví o válečných letech se zdráhal vydávat i v rámci rozmanitých veřejných pamětnických vystoupení. Přesto se však z pozadí výrazně podílel právě na budování paměti tzv. československé revoluce, jako nezbytné součásti ideového světa převážné většiny českých občanů mladého státu. Hlavní role v realizaci těchto cílů připadla mladé historičce Miladě Paulové. Ta byla také první a zároveň patrně dosud i poslední osobou pokoušející se o zpracování Šámalova podrobného životopisu. Z velkolepě pojatého projektu se do dnešních dnů dochovalo pouze několik

desítek stran rukopisných poznámek vycházejících z jejich vzájemných důvěrných rozhovorů.¹ Podrobnější zpracování Šámaloва života se tak po celé meziválečné období omezovala především na kratší biograficky laděné texty publikované zpravidla u příležitosti jeho narozenin na stránkách novin a časopisů. Pozornost si zaslouží především zvláštní příloha *Národních listů*, kterou k Šámalovým sedmdesátým narozeninám v roce 1937 sestavila již zmíněná Milada Paulová. Jednalo se především o vzpomínky Šámalových odbojových spolupracovníků z doby první světové války, jejichž autoři se rekrutovali nejen z řad českých osobností politického a veřejného života, ale byli mezi nimi zastoupeni i reprezentanti jihoslovanské rezistence.² Šámalovu působení v pražské samosprávě se věnoval na stránkách *Národní politiky* jeho mnohaletý přítel Václav Štěpánek a zhodnocení působení v úřadu kancléře prezidenta republiky se zhostil jeden z Šámalových nejbližších spolupracovníků Jindřich Říha.³ Přemysl Šámal byl samozřejmě neoddelitelně spojen s publikacemi věnujícími se problematice českého domácího protirakouského odboje z let 1914–1918. Vedle *Dějin Maffie*⁴ jeho jméno nalezneme především v knihách Jana Hajšmana.⁵

V období následujícím bezprostředně po skončení druhé světové války mohli čtenáři denního tisku nalézt na jeho stránkách informace o válečných osudech Přemysla Šámala a jeho rodiny, zvláště pak vnoučat Aleny a Jiřího, která byla po zatčení a popravě jejich otce Jaromíra Šámala deportována do Německa k převýchově. Výsledkem tohoto krátkodobě zesíleného zájmu bylo i vydání stručné „druhoválečné“ zaměřené biografie Přemysla Šámala publikované v rámci ediční řady „*Kdo je*“ nakladatelství Orbis z pera novináře a člena tzv. Maffie z doby

¹ Masarykův ústav a Archiv AV ČR; Archiv AV ČR (MÚA, A AV ČR), fond (f.) Milada Paulová, inv. č. 1113–1120, kart. 52.

² Příloha *Národních listů* k č. 271, 3. října 1937.

³ Václav Štěpánek: Význam dr. P. Šámala v našem veřejném životě, *Národní politika* 55, č. 271 (3. 10. 1937), s. 3; Jindřich Říha: Dr. Přemysl Šámal a úřad kancléřský, ibid.

⁴ Milada Paulová: *Dějiny Maffie*, I. *Ve znaku persekuce*, Praha 1937; Milada Paulová: *Dějiny Maffie. Odboj Čechů a Jihoslovanů za světové války 1914–1918*, II/1, Praha 1939.

⁵ Jan Hajšman: *Česká Mafie. Vzpomínky na odboj doma*, Praha 1932; Jan Hajšman: *Mafie v rozmachu. Vzpomínky na odboj doma*, Praha 1933.

první světové války Jana Hajšmana.⁶ Následný politický vývoj ústící na počátku padesátých let 20. století v tzv. „boj proti buržoazním legendám“, který zcela popíral zásluhy české buržoazie na vzniku Československa v roce 1918 a připisoval rozhodující zásluhu na tomto dějinném okamžiku ruské Velké říjnové socialistické revoluci, znamenal odsunutí Přemysla Šámala na okraj zájmu historiků. Tuto změnu poměrů názorně ilustruje i případ dnešní Hellichovy ulice na pražské Malé Straně, která v letech 1946–1952 mohla krátce nést název Šámalova. Pomineme-li Šámalův návrat na scénu prostřednictvím knihy Milady Paulové *Tajný výbor [Maffie]* vydané v roce 1968 nakladatelstvím Academia jako jeden z produktů uvolnění československé politické a společenské atmosféry v době tzv. pražského jara, zůstal tento stav bez výraznějších změn až do pádu komunistického režimu.

Události, které následovaly po listopadu roku 1989, znamenaly rovněž postupné ožívování zájmu o dějiny prvorepublikového Československa a jeho vzniku. Do obecného povědomí se začala zvolna dostávat i osobnost někdejšího vůdce Maffie a následně prezidentského kancléře Přemysla Šámala. Jeho role byla nepřehlédnutelná v pracích Zdeňka Kárníka či Antonína Klimka. Postupně se začaly objevovat také studie věnované přímo Přemyslu Šámalovi⁷ a edice korespondence přibližující rovněž kancléřův osobní život.⁸ Tento pozvolna sílící zájem

⁶ Jan Hajšman: *Přemysl Šámal*, Praha 1946.

⁷ Jana Šetřilová: Most mezi Hradem a národní demokracií. Role Přemysla Šámala při hledání politického i osobního smíru, in: *České země a Československo v Evropě XIX. a XX. století: Sborník prací k 65. narozeninám prof. Dr. Roberta Kvačka*, ed. Jindřich Dejmek – Josef Hanzal, Praha 1997, s. 231–240; Jan Hálek: Maffisté v politickém životě prvorepublikového Československa (1919–1921) – role Přemysla Šámala, *Historie – Otázky – Problémy* 6 (2014), č. 1, s. 147–156; Jana Čechurová: Rodina a válka. Důsledky německé okupace pro rodinu kancléře Přemysla Šámala, in: Jana Čechurová – Josef Žemlička a kol.: *Souboj mečů, idejí a charakterů. K životnímu jubileu prof. Ivana Šedivého*, Praha 2019, s. 251–261.

⁸ „Drahý pane kancléři...“. *Vzájemná korespondence Milady Paulové a Přemysla Šámala, I. (1921–1935)*, ed. Daniela Brádlarová – Jan Hálek, Praha 2011; „Drahý pane kancléři...“. *Vzájemná korespondence Milady Paulové a Přemysla Šámala, II. (1936–1939 [1945])*, ed. Daniela Brádlarová – Jan Hálek, Praha 2012; *Americká stopa české Maffie. Vzájemná korespondence prvního československého vyslance v USA Bedřicha Štěpánka s kancléřem prezidenta republiky Přemyslem Šámallem (1921–1938)*, ed. Jan Hálek, Praha 2016.

veřejnosti o Šámalovu osobu vyvrcholil na jaře 2019 odhalením pamětní desky na nádvoří komplexu Hlávkových domů mezi Vodičkovou a Jungmannovou ulicí v Praze a vydáním drobného příležitostného sborníku textů.⁹ Jejich autoři nyní předkládají veřejnosti první souhrnné odborné zpracování životních osudů této výjimečné osobnosti.

⁹ Václav Pavlíček – Jana Čechurová – Jan Hálek– Václav Ledvinka: *Přemysl Šámal kancléř prezidentů*, Praha 2019.

PROSTŘEDÍ, RODOVÉ KOŘENY A PŘÍBUZENSKÉ VZTAHY

Praha na přelomu 19. a 20. století

Podle tiskem vydaného adresáře z roku 1901 působilo v Praze a v jejích blízkých předměstích celkem 366 advokátů a doktorů veškerého práva, kteří byli členy advokátní komory a provozovali právní praxi ve vlastních kancelářích.¹⁰ Od roku 1898 k nim patřil také mladý právník JUDr. Přemysl Šámal, jehož kancelář se nacházela na Novém Městě, ve Vodičkově ulici č. 15. Spolu s nedalekým Václavským náměstím se tato ulice novou reprezentační výstavbou právě změnila v jednu z hlavních obchodních a společenských tepen rychle se modernizující české metropole. Byla součástí prestižní a „módní“ rezidenční zóny, která vznikla v poslední třetině 19. století asanací a přestavbou části Horního Nového Města mezi Václavským náměstím a dnešním Masarykovým a Rašínovým nábřežím. Usídlily se v ní především elitní skupiny národně uvědomělého českého měšťanstva a jeho společenské, kulturní a školské instituce (Prozatímní a Národní divadlo, Měšťanská beseda, Český polytechnický ústav, Národní muzeum, První česká reálka, Vyšší dívčí škola, dívčí gymnázium Minerva ad.). Vznikly zde nově zřizované ústavy roku 1882 rozdělené české a německé Karlo-Ferdinandovy univerzity a ovšem též některé instituce německé (např. Německá státní reálka v Mikulandské ulici).

Ještě než se modernizační přerod jižní části Nového Města dovršil, zasáhl proces urbanizace naplno pražská předměstí, která se s vnitřním městem propojila komunikacemi, tramvajovou dopravou, kanalizační, vodovodní i elektrickou sítí. Z městského centra se do nich přesunula téměř všechna výrobní odvětví a soustředil se sem tovární průmysl. Již na sklonku 19. století se také rezidenční expanze české buržoazie začala

¹⁰ *Adresář královského hlavního města Prahy a sousedních obcí*, ed. Václav Lešer, Praha 1901, Odd. II Obyvatelstvo dle povolání. Advokáti.

přelévat do blízkých předměstských obcí – nejprve na vltavské nábřeží Smíchova a vzápětí do nově vznikajících rezidenčních a vilových okrsků Královských Vinohrad, Bubeneč, Karlína, Libně.

Rodina, dětství, studium a příbuzenské vztahy

Otec Přemysla Šámala Jan Šámal (31. července 1829 – 25. prosince 1900) zastával významné úřednické místo na pražském magistrátě – po mnohaleté kariéře magistrátního adjunkta se stal magistrátním radou a ředitelem popisního úřadu hlavního města Prahy. Nebyl však pražským starousedlíkem. Narodil se 31. července 1829 v Mladé Boleslavi jako manželský syn aktuára tamějšího krajského berního úřadu a později oficiála krajského soudu Jána Schamala, původem z Nymburka, a Barbory, dcery boleslavského měšťana Antonína Smutného a Antonie, rozené Hasnerové.¹¹ Do Prahy přišel na studia a již zde zůstal. Stal se koncipistou finančního úřadu, avšak když hodlal založit rodinu, přestoupil do služeb pražského magistrátu, aby se vyhnul přeložení do Uher či Haliče, jež běžně postihovalo státní úředníky jeho kategorie. Roku 1860 získal pražskou domovskou příslušnost a byl mu založen konskripční (zapisovací) arch. Podle přípisu v něm se téhož roku oženil. Jeho manželkou se 1. května 1860 stala Marie, rozená Černá (1. května 1838 – 26. července 1898) z Nymburka. Byla starší sestrou studenta práv Tomáše Černého, budoucího významného staročeského politika, starosty Sokola, pražského starosty a čestného měšťana Prahy.¹²

¹¹ Matriční zápis o narození a křtu Joannese Bapt. Ignatia Schamala z 31. 7. a 1. 8. 1829. Státní oblastní archiv (dále SOA) Praha, sb. matrik, Mladá Boleslav 16, N 1821–1833. V textu je zachováno jméno a příjmení otce v podobě, jak je zapsáno v matrice. Šámaluův děd Ján (Joannes Aloysius) Schamal se narodil 22. 6. 1791 v Nymburce. Jeho otcem byl tamní měšťan Joannes Schamal, matkou Terezie, roz. Chlumeczká. SOA Praha, sb. matrik, Nymburk 05, N 1761–1801, fol. 204.

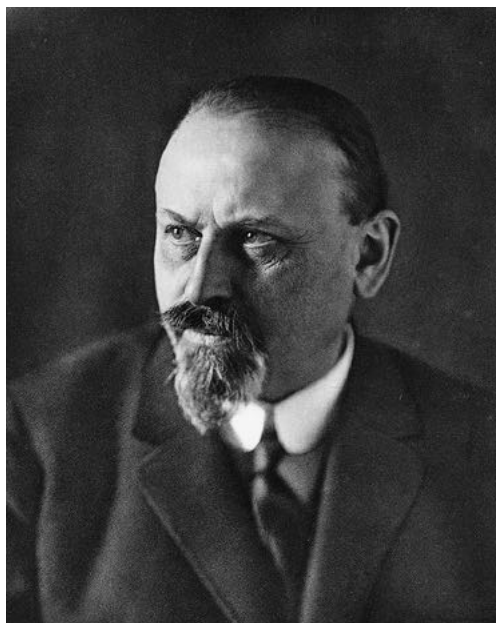
¹² JUDr. Tomáš Černý (16. 8. 1840 v Nymburce – 22. 2. 1909 v Praze), mladší bratr matky P. Šámala. Roku 1862 získal titul doktora práv a začal pracovat v advokátní kanceláři JUDr. Josefa Friče, od 1869 samostatný zemský advokát, 1871–1882 starosta pražského Sokola, 1881–1885 starosta hl. města Prahy, od 1895 čestný měšťan Prahy. Jako manžel Marie, roz. Horáčkové z Nového Města pražského byl švagrem básníka Vítězslava Háška (1831–1874). Byl tchánem arch. Osvalda Polívky (1851–1931), jenž se roku 1897 oženil

Obr. 1 Přemysl Šámal – portrét (v mladších letech)

Mezi rodinami Jana Šámala a Tomáše Černého se vytvořil úzký vztah, o němž svědčí mimo jiné to, že v 60. letech obě bydlely na stejné adrese, nejprve v Krakovské ulici 7 (čp. 1392-II), poté ve starém barokním paláci v Novodvorské (dnešní Hellichově) ulici na Malé Straně (čp. 457-III), jehož části pronajímala právní kancelář Josefa Friče, řešící konkurs zadluženého majitele hraběte Gotharda Mirbacha, k běžnému bydlení. Právě zde se dne 4. října 1867 narodil Janu a Marii Šámalo-vým jako páté z jejich šesti dětí syn, který byl teprve po deseti dnech

s jeho dcerou Helenou (1871–1957). Podrobněji o něm viz Hana Gutová Vobrátilková: Tomáš Černý (16. 8. 1840 – 22. 2. 1909), in: *První v obci. Purkmistři, starostové a primátoři města Prahy 1781–1989*, ed. Jana Konvičná – Martina Maříková, Praha 2023, s. 231–246.

Obr. 2 Přemysl Šámal – portrét (ze 30. let)

(13. října) pokřtěn v kostele P. Marie Vítězné. Při křtu obdržel jména Přemysl Jiří. Kmotry mu byli strýc JUDr. Tomáš Černý a teta Františka Endlerová, rozená Šámalová.¹³

Vzpomínky na rané dětství v barokním Mirbachovském paláci utkvěly Přemyslu Šámalovi hluboko v paměti a vybavovaly se mu jak při vzpomínkových rozhovorech s Miladou Paulovou ve 30. letech 20. století a při úvahách o napsání vlastních pamětí, tak v posledních týdnech života v nacistickém vězení. I v posledním dopise z berlínské věznice Alt-Moabit ze 13. února 1941 připomíná svým blízkým, aby ověřili, zda je živa a duševně svěží pětáosmdesátiletá hraběnka Marie Waldstein-Rummerskirch, a pokud ano, aby jí poslali květiny, neboť

¹³ Zápis o narození a křtu Přemysla Šámala ze 4. a 13. 10. 1867. Archiv hl. města Prahy (dále AMP), sb. far. matrik, matrika narozených PMV N8, 1861–1869. Kmotra Františka (nar. 1828), provdaná za pražského advokáta Ludwiga Endlera († 1857) – starší sestra Jana Šámala, u níž bydlel v době studií.

ských hutí Josefu Kavalierovi.¹⁶ Zde prožila šťastných pět let, přesto se v roce 1880 přestěhovala do patrně prostornějšího bytu nedaleko ve Štěpánské ulici č. 35 (čp. 644-II). V roce 1887 však zastihujeme rodinu Jana Šámala opět v Kavalierově domě, kde pak žila dalších dvanáct let a opustila jej až po úmrtí Marie Šámalové († 26. července 1898).¹⁷

Malý Přemysl Šámal trpěl od narození častými nemocemi, mimo jiné i revmatismem kloubů. Podle vlastního svědectví se vleklých zdravotních problémů zbavil až poté, co se začal otužovat a jezdit na koni. Ještě na Malé Straně nastoupil do obecné školy u P. Marie Vítězné, od druhé třídy navštěvoval obecnou školu ve Štěpánské ulici. Následovalo studium na Prvním českém reálném gymnáziu ve Spálené ulici a po jeho absolvování volba dalšího životního směřování. Podle vlastních slov bez hlubšího osobního zaujetí a v rozporu se svou celoživotní láskou k přírodě a se sklonem k přírodopisu a ke sledování jevů v živočišné říši si zvolil další studium na právnické fakultě české univerzity. Bylo to rozhodnutí ovlivněné rodinným prostředím, přáním otce a perspektivou předem přislíbeného zaměstnání v prosperující advokátní kanceláři strýce JUDr. Tomáše Černého, která sídlila na Václavském náměstí.

Již během studia práv na české univerzitě si Přemysl Šámal, bez ohledu na slušné zajištění rodiny a na finanční podporu od nymburských příbuzných své matky,¹⁸ přivydělával praxí v advokátní kanceláři svého strýce. Poté co byl 13. dubna 1891 promován doktorem práv,¹⁹

¹⁶ Vnučka Josefa Kavaliera (1831–1903) Pavla, roz. Kropfová (1881–1974) se roku 1937 stala druhou manželkou Přemysla Šámala. Její teta, hudební skladatelka Marie Kavalierová (1861–1933), se roku 1883 provdala za JUDr. Vladimíra Srba (1851–1916), pražského starostu v letech 1901–1906. Srov. Kateřina Kavalírová: *Historie skláren Kavalier a rodiny Kavalírových*, bakalářská práce, Filozofická fakulta Univerzity Pardubice, Pardubice 2012.

¹⁷ Otec Jan Šámal od roku 1899 dožil v opatrovně Na Hrádku (čp. 1710-II), později zbořeně. Údaje o pobytu a adresách jsou čerpány z konskripčního archu Jana Šámala, AMP, f. Magistrát I, popisní referát, popisní archy pražských příslušníků, popisní arch Jana Šámala, 1860.

¹⁸ Podle Šámalových vlastních vzpomínek posílal mu „strýc z Nymburka“ v době studií a praktikantských začátků podporu ve výši 5 zl. měsíčně. Jednalo se zřejmě o babiččina bratra Ferdinanda Mašína, který spravoval jako nájemce část matčina nymburského dědictví. Viz zmínku níže v Edici dokumentů pod č. I, Záznam M. Paulové.

¹⁹ Ústav dějin a Archiv Univerzity Karlovy (AUK), f. NAD 180, inv. č. 1, Matrika doktorů české Karlo-Ferdinandovy univerzity I (1881–1900), s. 176. Promotorem při Šámalově promoci byl prof. Dr. Antonín Randa.

Stvrzujeme tímto že nám od slavného pane-
 zedra rady městské dnešního dne zaplacený byly
 pohřební úhrady za zemního pana Karla
 Jaromíra Erbena. čísla pom. úřadu magist-
 ra pražského v částce třicet osmdesát
dvou zlatých 60^š r. m. /: 38271. 60^š /

V Praze dne 2. prosince 1860.

Dr. Jos. Emler

J. Šámal

Obr. 4 4. Dokument z 2. prosince 1860, jímž městský archivář Josef Emler a představený popisního úřadu Jan Šámal stvrzují, že jim pražský magistrát uhradil náklady za pohřeb ředitele pomocných úřadů a prvního městského archiváře Karla Jaromíra Erbena

stal se na sedm let koncipientem v této renomované kanceláři. Teprve po získání potřebných zkušeností pod strýcovým vedením se roku 1898 osamostatnil, stal se zemským advokátem a otevřel si vlastní kancelář na Novém Městě.

O rok později, 31. července 1899, se advokát Přemysl Šámal oženil s Annou Nekvasilovou (1. července 1875 – 18. prosince 1911), dcerou zamožného karlínského stavebního podnikatele Václava Nekvasila.²⁰ Svědky obřadu v kostele sv. Cyrila a Metoděje byli JUDr. Tomáš Černý a továrník František Křižík. Sňatkem se Šámalovi otevřel vstup do světa úspěšných budovatelů velkoměsta a jeho průmyslu, nových boháčů a majitelů realit, kteří současně byli horlivými českými vlastenci a mecenáši národně zaměřených kulturních a společenských aktivit. Karlínská Nekvasilová pocházela z poddanského rolnického rodu z Kbel na vinořském panství a byli kulturně i vlastenecky založenou rodinou. Starší bratr Václava Nekvasila Josef, který byl kupcem v Karlíně, se v dubnu 1864 oženil s Gabrielou Škroupovou, dcerou zemřelého kapelníka, skladatele a autora české hymny Františka Škroupa.²¹ Rodinné pouto mezi Šámalovými a Nekvasilovými se upevnilo, když pouhé dva měsíce po sňatku Přemysla Šámala s Annou Nekvasilovou, dne 7. října 1899, se jeho nejmladší sestra Libuše (1869–1933) provdala za syna a nástupce Václava Nekvasila, architekta a stavitele Otakara Václava Nekvasila (1869–1933).²²

Úzké a přátelské vztahy udržoval Přemysl Šámal také s rodinami svých starších sester Marie Ludmily (* 1863), provdané od roku 1884 za správce hohenzollernských lesů v Železné Rudě Julia Komárka, a Milady Marie (* 1864), jejímž manželem byl od roku 1890 pokladník Městské spořitelny Josef Kettner. Neprovdaná sestra Božena

²⁰ Václav Nekvasil (1841–1906), městský stavitel v Karlíně, obdobně jako Josef Hlávka cís. rada a rytíř řádu Františka Josefa. Založil třígenerační stavitelskou dynastii, která postavila v Praze mj. paláce Adria a Koruna, palác Generálního ředitelství Škodových závodů, Městskou knihovnu či budovy ČVUT v Dejvicích. Srov. Jan Vobořil: *Komunální elity v Karlíně a Libni v letech 1861–1914*, disertační práce, FF UK, Praha 2015; Rudolf Piša: Nejen doufám, ale pevně věřím, *Věstník MCP* [Muzea cenných papírů] 6, č. 1 (2013), nestr. (14 stran). Matriční zápis sňatku: AMP, sb. far. matrik, KAR O6, 1891–1900, zápis z 31. 7. 1899.

²¹ AMP, sb. far. matrik, matrika oddaných KAR O2, 1861–1868, zápis z 5. 4. 1864.

²² Již 20. 10. 1900 se manželům narodila dcera Libuše. AMP, sb. far. matrik, matrika narozených KAR N 14, 1891–1901, fol. 348.

Františka (*1866) žila po smrti Šámalovy manželky Anny u něho a snažila se mu pomáhat s péčí o děti a domácnost. O poznání méně blízký si byl Přemysl Šámal se svým starším bratrem Janem Boleslavem (1861–1953), který působil jako lékař na několika pražských klinikách a roku 1896 se usadil jako praktický lékař a později primář interny v Mladé Boleslavi. I po jeho odchodu z Prahy však rodinná soudržnost přetrvávala a starší bratr byl pro Přemysla Šámala i jeho děti lékařskou autoritou a občasným rádcem.²³

²³ O rodinných vztazích s Nekvasilovými, Komárkovými, Kettnerovými a Cebeovými v pozdějších letech viz níže v kapitole 7 Šámalův rodinný a společenský život ve 20. a 30. letech 20. století.